ШЫНДЫҚҚА АПАРАТЫН БІРДЕН-БІР ЖОЛ – ҒЫЛЫМ ЖОЛЫ

Ясауи университеті

a.yassaui@mail.ru | университет студенттерінің үні | №04 (468) 7 наурыз 2019 жыл

Халықаралық әйелдер күні!

БҮГІНГІ НӨМІРДЕ

ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ МЕМОРАНДУМЫ

Алқалы кездесуге республикалық, облыстық бұқаралық ақпарат құралдарының өкілдері сонымен қатар оқу ордамыздың журналистика мамандығының студенттері арнайы қатысты. Кездесу барысында «Жас журналистер клубы» құрылды.

2 БЕТТЕ

САМАЛ ЕСЛЯМОВА – УНИВЕРСИТЕТІМІЗДЕ!

«71-ші Канн кино фестивалінде отандасымыз Самал Еслямова ие болған «Ең үздік әйел рөлі» номинациясы кешегі Кеңес Одағы кезінде ешқандай актрисаға бұйырмаған жүлде. «Айка» фильмін кино өнерімізге қосылған жауһар дүние деп білемін» деді көрсетілімде алғаш сөз алған университет ректоры Б.Абдрасилов.

2 БЕТТЕ

TÜRKMENISTAN'IN BAYRAK GÜNÜ COŞKUSU

Türkiye, Kazakistan ve Türkmenistan'ın ulusal marşlarının okunmasıyla başlayan programda bir konuşma yapan Rektör Vekili Tomar, Türk Dünyasını kendilerinden ayrı görmediklerini belirterek, "Sevgili gençler, öncelikle sizlerin Bayrak gününüzü tebrik ediyorum, 1991'den itibaren Türk Cumhuriyetlerinin bağımsızlıklarını kazanması ve bunun coşku ile Türk dünyasında ortak bayram olarak kutlanması bizlere büyük mutluluk ve gurur vermektedir.

7 БЕТТЕ

ӘЛЕМНІҢ АҚЫМАҚ ЗАҢДАРЫ

Австралияда тұрмыстағы әйелдердің басын айына бір реттен көп жууына тыйым салынған.

Үндістанда әйелдермен саясат туралы әңгімелесуге болмайды.

8 БЕТТЕ

«НҰР ОТАН» ПАРТИЯСЫНЫҢ КЕЗЕКТІ XVIII СЪЕЗІ ӨТТІ

Таяуда Астанада ҚР Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың қатысуымен «Нұр Отан» партиясының кезекті XVIII съезі өтті. Күн тәртібінде Партияның 2030 жылға дейінгі бағдарламасын қабылдау, партияның құрамына өзгерістер мен толықтырулар енгізу, саяси құрамның жұмысына баға беріп, орталық комиссияның жұмысымен танысу, саяси кеңес пен орталық бақылау комиссиясының жаңа құрамын бекіту қаралды.

Съез партияның 20 жылдық мерейтойына орайластырылған. Алдымен Нұрсұлтан Назарбаев 20 жыл бойы иық тіресе жұмыс жасап, бірге келе жатқан қатарластарына алғысын білдірді.

Президент өз сөзінде көп балалы ата-аналарды, аз қамтылған отбасыларды қолдау, ауылдарды дамыту бойынша үкімет пен әкімдіктерге бірқатар тапсырма берді. Сонымен қатар «17 аймақта 17 үздік оқу орыны болуы керектігін нықтап айтты. Әрбір тұрғынның денсаулығы мықты және білімді болуы керек екендігін жеткізді. Және де жемқорлықты жоюға қатты көңіл бөлетіндігін білдірген Мемлекет басшысы әсіресе жастар арасында болдырмауды баса айтты. Биыл жастар жылы, олар — біздің болашағымыз. Ал партия жас кадрларды қолдауға көңіл бөлсін. «Нұр Отан» мүшелерінің бәрі нағыз ұлтжанды, абыройлы болуы керек. Біз бүгін сан қуаламай, сапаға көшеміз. Партия мүшелерінің сапасы маңызды,-деді Елбасы.

Айта кететін жайт, латын әліпбиіне көшкендігімізден партияның атауында латын әріптерін қолдану ұсынылған. Партия логотипінде Күннің 17 сәулесі бейнеленген. Ол біздің облыстар мен Астана, Алматы және Шымкент қалаларын білдіреді. Латын графикасындағы атау партия төрағасының қолымен жазылған.

Елбасы қорытынды сөзінде – «Нұр Отан» – толағай табыстың және болашаққа жол ашатын жарқын жетістіктердің партиясы. Біздің ұзақ мерзімді стратегиямыз, мол табиғи ресурсымыз, саяси ерік-жігеріміз бар. Мемлекеттің қуаттылығы экономиканың даму қарқынымен және тұрғындардың тұрмыс сапасымен өлшенеді. Сондықтан, мен өзіме сенім артқан халқымның болашақта емес, қазір бақытты болғанын көргім келеді. Біздің ұстанымымыз – татулық пен тыныштық, ұранымыз – береке мен бірлік. Тәуелсіз Қазақстанның арқа сүйейтін тірегі – баянды бейбітшілік пен келелі келісім! Бас партия болу дегеніміз – басқару емес, елге адал қызмет ету! Біз – халық бірлігінің партиясымыз. Бүгінгі съез Қазақстанды дамытудың жаңа кезеңіне жол ашады. Ел тәуелсіздігінің 30 жылдығына бауырымыз бүтін, аман-есен, мол табыспен жете берейік! Әрекет ететін кез келді, ағайын! Алға, «Нұр Отан»! Алға, Қазақстан!-деп аяқтады.

Айта кететін жайт, Сьезге оқу ордамыздың басшысы Болатбек Абдрасилов бастаған делегация да қатысты. Онда ректор съез жайында Республикалық бірқатар телеарналарға сұхбат берді.

Арулар - асыл жандар, шуақ боп шашылғандар!

Ардақты аналар, аяулы арулар, қымбатты қыздар!

Көгілдір көктемнің қанатына ілесіп келген — 8 наурыз Халықаралық әйелдер күнімен құттықтаймын!

Ана — қашанда тіршіліктің тірегі, бүкіл адамзаттың тәрбиешісі, жақсылықтың бастауы. Халқымыз әрқашан әйел затын қастерлеген, ырыс пен ынтымақтың алтын діңгегіне балаған. Көктемнің гүліндей құлпырып, әрқашан бақытты да баянды ғұмыр кешіңіздер! Бүгінгі мерейлі мереке қарсаңында дендеріңізге саулық, отбасыларыңызға бақ пен береке, шаңырақтарыңызға шаттық тілеймін!

Бір қолымен бесікті тербетсе, екінші қолымен әлемді тербететін алтын құрсақты аналарымыз аман болғай.

Университет ректоры Б.С.Абдрасилов

ҒАЛЫМДАРЫМЫЗ ҮЗДІКТЕР ҚАТАРЫНДА!

Жуырда Астанада 2018 жылғы «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағының иегерлері марапатталды. Байқауға республикамыздың 80 жоғары оқу орындарынан 481 үміткер бақ сынап, 43 жоғары оқу орнынан 200 ғалым «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағының иегері атанды.

2018 жылдың "Үздік оқытушысы" мәртебесіне ие болған университетіміздің ғалымдары, тарих ғылымдарының кандидаты Ляззат Динашева, профессор м.ғ.д.Ғалымжан Елікбаев, филология ғылымдарының кандидаты Жазира Исаева, профессор м.а. Ф.-м.ғ.к. Мұрат Сұлтанов, доцент м.а. Э.ғ.к. Малике Мунасипова, доцент м.а. Техн.ғ.к. Ғани Исаевтар ҒжБ министрінің қолынан төсбелгілері мен сертификатарын алды. Ғалымдардың педагогикалық және ғылыми шеберлігін саралайтын «ЖОО-ның үздік оқытушысы» байқауының жүлдегерлерін құттықтап, шығармашылық табыс тілейміз.

АҚПАРАТТАР АҒЫНЫ

ҰСТАЗДАРДЫҢ РЕСПУБЛИКАЛЫҚ I СЪЕЗІ

Оқу ордамыздың мәдениет орталығында «Рухани жаңғыру жарқын жолы- өскелең ұрпақты ұлттық құндылықта тәрбиелеу» атты педагог қызметкерлерінің республикалық I съезі өтті. Жиынға еліміздің түкпір-түкпірінен 200-ге жуық мұғалімдер мен халыққа танымал ұстаздар және университет басшылары қатысты. Шара барысында заманауи озық іс-тәжірибелер негізінде білім беру ұйымдарының басшыларына, директордың оқу-тәрбие ісі жөніндегі орынбасарларына және білім беру саласындағы барлық қызметкерлерге кәсіби даму қызметтері ұсынылды.

Ұлттық рухани байлықты сақтауға бағытталған съездің жұмыс жасауға арналған бағыттары бар. Ұстаз мәртебесін көтеру, педагогикалық білім беруді жаңғырту және білімнің жаңартылған мазмұны сияқты бағыттар бүгінгі күннің басты тақырыптарына айналды. Арнайы Астанадан келген Абайтанушы, филология ғылымдарының докторы Омар Жәлел өз сөзінде: «Бүгінде педагогтардың үлкен олқылықтары көп. Балаға тәрбие береміз деп, бәрін ұмытып кеттік. Мансапты бірінші орынға қойып қойдық. Дүниеге келген баланың сапасы білімге деген махаббатымен өлшенеді. Яғни, бүгінгі ұрпақтың сапалы болуы білімде екен.»-, деп ұстаздарға сенім білдірді. Ұйымдастырушыларға қазақи мектепті ашу туралы ұсыныс тастап, «қазақи» деген тек ана тіліміздегі білім емес, рухани мінезге бай балаларды тәрбиелеу екендігін түсіндірді.

Университетіміздің оқу-әдістемелік ісі жөніндегі вице-президент Өмірбек Үмбетов: «Педагогика саласына біз де өз үлесімізді қосқымыз келеді. Сол үшін университет жанынан педагогтың білімін көрсету мақсатында институт ашылады. Облыстық білім басқармасымен тығыз байланыс орнату арқылы рухани бай педагог дайындау біздің басты мақсатымыз», - деді журналистерге берген сұқбатында.

«Отбасы құндылықтарын жаңғырту - саналы ұрпақ тәрбиесінің кепілі» тақырыбында баяндама оқыған оқу ордамыздың профессоры Қалипа Атемова білім әлемдік болғанымен, тәрбие ұлттық болуы тиіс екендігін айтып өтті. Еліміздегі ұстаздар болып ұлттық тәрбие туралы педагогикалық кітап жазу керектігін ұсыныс ретінде жеткізді.

Ақпарат орталығы

ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ МЕМОРАНДУМЫ

Жуырда оқу ордамызда бұқаралық ақпарат құралдарының басын қосқан келелі жиын өтті. Бірқатар келіссөздер жүргізілді. Шеберлік сыныптарын өткізу, БАҚ-да тәжірибеден өту мәселесі қозғалды.

Университетіміздің ректоры Болатбек Абдрасилов «Қазақстан Журналистер одағы» қоғамдық бірлестігі Түркістан облыстық филиалының төрағасы Ғалымжан Елшібаймен және «Қазақстан» республикалық телерадиокорпарациясы акционерлік қоғамы «Оңтүстік» филиалының директоры Бауыржан Бердімұратовпен ынтымақтастық келісімге қол қойды. Алқалы кездесуге республикалық, облыстық бұқаралық ақпарат құралдарының өкілдері сонымен қатар оқу ордамыздың журналистика мамандығының студенттері арнайы қатысты. Кездесу барысында «Жас журналистер клубы» құрылды. Оған әзірге 42 адам мүше болуға өтініш беріпті. Студенттер өз орталарынан жас журналистер клубының төрағасына журналистика мамандығының 2-курс студенті Нәрзілда Нұрсұлтанды сайлады.

Университет ректоры келген қонақтарға алғысын білдіре отырып, бірлесіп жұмыстар жасауға шақырды.

ЯУ-ақпарат

САМАЛ ЕСЛЯМОВА – УНИВЕРСИТЕТІМІЗДЕ!

Таяуда оқу ордамыздың мәдениет орталығында 71-ші Канн кинофестивалінде «Ең үздік әйел рөлі» номинациясын жеңіп алған Сергей Дворцевойдың «Айка» толықметражды психологиялық драмасының көрсетілімі өтті.

Шараға фильм режиссері Сергей Дворцевой, басты рөлді сомдаған Самал Еслямова, облыстық мәдениет және тілдерді дамыту басқармасы басшысының орынбасары Г.Нысанбекова қатысты.

«71-ші Канн кинофестивалінде отандасымыз Самал Еслямова ие болған «Ең үздік әйел рөлі» номинациясы кешегі Кеңес Одағы кезінде ешқандай актрисаға бұйырмаған жүлде. «Айка» фильмін кино өнерімізге қосылған жауһар дүние деп білемін» деді көрсетілімде алғаш сөз алған университет ректоры Б.Абдрасилов. Жиын барысында Б.Серікбайұлы С.Дворцевой мен С.Еслямоваға университет ұжымы атынан арнайы сый-сияпат ұсынды. Өз кезегінде С.Дворцевой мен С.Еслямова фильмге қызығушылық танытып арнайы келген қонақтарға ризашылықтарын білдірді. "Айка" кинокартинасы – Қырғызстаннан Мәскеуге күнкөріс қамымен келген мигрант қыздың ауыр тағдыры жайлы сыр шертеді.

Шара барысында режиссер мен актриса көрермендердің көкейдегі сұрақтарына жауап берді. Фильмді түсіру кездегі қиындықтары мен қызықтарымен бөлісті.

АПТА АЙШЫҚТАРЫ

АСТАНА. Елорда төрінде «Нұр Отанның» 20 жылдығына орай Назарбаев университетінде партиясының панельді сессиясы өтті. Онда Елбасының Бес әлеуметтік бастамасы және «Нұр Отан» партиясының 2030 жылға дейінгі бағдарламасында көзделген тапсырмаларды жүзеге асыру аясында білім сапасын жоғарылату, әлеуметтік әлсіз топтарды қолдау, жастарға жағдай жасау мәселесі талқыланды. Мәжіліске «Нұр Отан» партиясының хатшысы Фархад Қуанғанов, вице-министр Жұлдыз Омарбекова, «Жастарды қолдау» бағыты бойынша партиялық куратор Бақтияр Мәкен, «Нұр Отан» партиясы жанындағы Республикалық балалар құқығын қорғау кеңесі төрағасының орынбасары Динара Закиева, университетіміздің ректоры Болатбек Абдрасилов, Мәжіліс депутаты Жәмила Нұрманбетова, Білім және ғылым вице-министрі Эльмира Суханбердиева және Шығыс Қазақстан, Түркістан, Қызылорда, Қарағанды облыстарынан арнайы келген делегаттар қатысты.

Маңызды жиында университетіміздің ректоры Болатбек Абдрасилов білім сапасын арттыруға бағытталған тәжірибе енгізу жайын алға тартып, аймақтық жоғары оқу орындарын дамыту мәселесін көтерді. – Аймақтардағы білім деңгейін көтеру үшін әлемдегі ең үздік жетекші университет, академиялардың тәжірибесін ұтымды қолданған жөн. Елбасы Жолдауында білім сапасын көтеру жайы үнемі айтылады. Оның ішінде тұрмысқа қажетті жобаларды жүзеге асыру – халықтың әл-ауқат деңгейін жақсартуға үлес қосар еді. Білімді кадр ел экономикасының сапалы дамуына ықпал ете алатынын жастарға түсіндіріп келеміз. Халықтың өмір сүру сапасын жақсартуға жастардың да атсалысқаны қажет. Білім беру саласындағы үздік тәжірибелерді іріктеп, өзімізге қажеттісін алсақ қана ұтамыз. Оқу орындарының материалдық базасын жасақтауда ең қажетті жобаларды жүзеге асыру табыс әкеледі. IT саласында жаңа кадрларды даярлауда осыны ескерген абзал, – деді Болатбек Абдрасилов.

***

РАДИО. Жуырда Астана қаласына іс-сапармен барған университетіміздің ректоры Болатбек Серікбайұлы Шалқар радиосындағы «Тұғыр» бағдарламасында қонақта болды. Бағдарлама барысында университетіміздегі жастарға көрсетіліп жатқан негізгі қолдауларды айта отырып, тың өзгерістерді де баяндады. Сонымен қатар шетелден мықты мамандар тарту арқылы оқу процесін жоғарылату жайын да назардан тыс қалдырмады.

***

ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ. Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті мен Түркістан облысы Дене шынықтыру және спорт басқармасы арасында өзара ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойылды. Облыстық Дене шынықтыру және спорт басқармасының басшысы Полат Қырықбаев пен оқу ордамыздың ректоры Болатбек Абдрасилов екіжақты кездесу барысында атқарылып жатқан жұмыстар мен жоспарлар жайында баяндады. Дене шынықтыру және спортпен айналысатын жастардың санын арттыру, салауатты өмір салтын қалыптастыру аясында ынтымақтастықты дамыту басты назарға алынды.

***

СЕМИНАР. Түркологияның өзекті мәселелері туралы Түркология ғылыми-зерттеу институты «XXI ҒАСЫРДАҒЫ ТҮРКОЛОГИЯНЫҢ НЕГІЗГІ БАСЫМДЫҚТАРЫ» тақырыбында онлайн семинар ұйымдастырды. Баяндамашы Назарбаев Университетінің «Қазақ тілі мен түркітану» кафедрасының меңгерушісі, профессор Юлай Шамилоғлы.

ТРЕНИНГ. Оқу ордамызда «Атамекен» кәсіпкерлік палатасының ұйытқы болуымен семинар-тренинг өткізілді. Оған білім ордасының студенттері қатысты. Сала мамандары білімгерлерге бағыт-бағдар берді. Осы уақытқа дейін «Атамекен» кәсіпкерлер палатасының мамандары оқу ордамыздың ұстаздарына «Кәсіпкерлік негіздері» тақырыбында тренинг өткізіп кеткен болатын.

«АЛДАРАСПАН» ТЕАТРЫ ОҚУ ОРДАМЫЗДА

Оқу ордамыздың Мәдениет үйінің кіші залында "Алдараспан" әзіл-оспақ театры ұжымы актерлік шеберлік, хореография мамандықтары студенттерімен кездесті.

"Алдараспан" театрының арнайы Түркістанға ат басын тіреуі де тегін еместі. Біріншіден, екі күн қатарынан жаңа концерттік бағдарламаларын халыққа паш етсе, екіншіден, театр ұжымындағы әртістердің бір парасы Қ.А.Ясауи атындағы ХҚТУ-дың түлектері. Алдымен сөз алған театр директоры Нұржан Төлендиев, Түркістандағы театрдың бойына қан жүгірткен және талай талантты шәкіртті тәрбиелеген ұстазы Райымбек Сейтметов туралы аз-кем әңгіме өрбітті. Оған қоса, шәкірттердің көкейінде жүрген сауалдарға жауап беріп, өздерінің студенттік шақтарын бір ауық еске алды. Әсерлі әңгіме мен әдемі әзіл жарасым тапқан жиын соңы болашақ театр әртістерінің кәсіби мамандар алдында кішігірім қойылымды сахналауымен тәмамдалды.

Бақдәулет АНАРБАЕВ,
2-курс студенті

ЖАСТАР ЖЫЛЫ

Студенттер беті

АУДИТОРИЯ

ТАРИХ ТОЛҚЫНЫНДА

Тарих - елдің іргелі әрі жарқын болашағының маңызды кепілі. Ал сол тарихты құрметтеп, қадірлеп, оқып-біліп қана қоймай, оны зерттеп, жаңғырту жолында еңбек ететін олжастар! 2019 жыл-жастар жылы болып жарияланғалы бері жалынды қазақ жастары барлық салада белсенді жұмыстар атқару үстінде. Жуырда «Орда» тарихи-танымдық клубы мен «Жас Отан» Жастар Қанаты және де университетіміздің белсенді студенттерінен құралған экскурсиялық топ «Жастар жылы» аясында орта ғасырлық Сауран және Сығанақ қалаларына сапар шекті.

«Тарих толқынында» атты экскурсиялық сапар қызықты сәттерге толы болды. Алдымен, Сығанақ қаласын аралап, қала орнын өз көздерімен тамашалаған студенттер, артынша Сунақ ата кесенесіне де табан тіреді. Будан кейін, жастар ортағасырлық Сауран қаласында болды. Көп бөлігі тұтастай сақталған, Кең

ауқымды әрі қамалдармен қоршалған Сауран қаласының ғажап тарихи бейнесі студент жастарды таңдай қақтырды. Бұрын тек ғаламтордан көріп қана шектелген жастарға тарихи Сауран мен Сығанақ қалалары естен кетпес әсер мен қызыққа толы ғажайып күн сыйлады.

«Орда» тарихи-танымдық клубының ұйымдастыруымен болатын осындай экскурсиялық сапарлар шеруі бұдан кейін де жалғасын табатыны сөзсіз. Еліміздің тарихи жерлері мен елді мекендерін танытып, жастар арасында насихаттауды көздейтін бұл студенттік клуб белсенділері өз мақсаттарын іске асыру жолында аянып қалмақ емес!

«Орда» тархи-танымдық клубы

ӨМІРІҢІЗДІҢ 2 ЖЫЛЫ ЖАРНАМА ҚАРАУМЕН ӨТЕДІ

Қаланың қай жеріне қарасаңызда жарнамалар самсап тұр. Көздің жауын алатын афишаларды қарамайын десең де, еріксіз назарыңды аударады. Теледидардағы жарнамалардың дамығаны соншалық бүгінде тауарды адамға көрсетіп қана қоймай, өз өнімін тұтынушы эмоциясына қарай ұсынуды да үйренген.

Жарнаманың ғылыми негізде 25 түрі бар екен. 1440 жылға дейін жарнаманың жалғыз түрі - дауысты хабарлау болған. Ал ең алғашқы жарнама көне Мысыр елінде жасалған. Құл сатушылар "жарнамалық баннерлерді" папирус қағазына жазып, адам көп шоғырланатын көшелерге іліп қойған. Әлем тарихындағы ең қызықты жарнама XX ғасыр басында, ату жазасына кесілген адам тарапынан жасалған. Ол өзінің соңғы сөзінде: "Ван Гуттен" какосын ішіңіздер" деп айқай салады. Бұл сөз БАҚ-та жаппай басылып, шынымен де "Ван Гуттен " какосының сатылымы бірнеше есе өскен.

Бүгінде күйбең тіршіліктен арылып, отбасының бас қосатын кезі кешкі ас уақыты болды. Осы арада бәрі экран алдына жайғаса қалады. Телехикаялар мен бағдарламаларды қарайды. Алайда 1 сағат ішінде 15 минут жарнама қарағанын байқамай қалады. Ал енді статистиканы қараңыз: өміріңіздің 2 жылы жарнама қараумен өтеді деген сөз.

Әлемде бүгінде 10 мыңға тарта жарнама агенттігі жұмыс атқарады. Бұл агенттіктер жыл сайын жарнамаға 7 триллион доллар қаржы жұмсайды.

Ең алғаш жарнама арқылы өз миллиондарын тапқан басылым "Life" журналы.

Біз біле бермейтін жарнаманың өзіндік айла тәсілдері де бар екен. Сусынды жарнама жасау кезінде мұз кесектері еріп кетпеуі үшін ариельден жасалады. Ал көпіршігі мол болып көрінуі үшін ыдыс жуатын сұйықтықты қолданады. Сусынан жарық сәулесі анық көрініп тұру үшін кәдімгі су қосады екен. Естімеген елде көп.

Бүгінде жарнама саудада жүргізетін тетік қана емес, сондай-ақ тұтыну мәдениетін жаңа биіктерге көтеретін "өркениет үдеткіші" де болып отыр. Тұтынушы мен өндіруші арасындағы маңызды дәнекер бола отырып, жарнама экономиканың дамуын ынталандырып өнім сапасын жетілдіретін маңызды тұтқа ретінде көрінуде.

Әйкен ЖАҚЫП,
3-курс студенті

СТУДЕНТ ОЙ АЙТАДЫ

ҚАЗАНШЫНЫҢ ЕРКІНДЕ ҚАЙДАН ҚҰЛАҚ ШЫҒАРСА

Жуырда өткен сенат мәжілісінде университет асханасындағы комплекстік астың құнын түсіру туралы шешім қабылданды. Қалтасындағы соңғы тиынын санап, күнін күнге жалғап жүретін студенттер үшін бұл үлкен қуаныш. Оқу ордамыздың басшылығы студенттердің жағдайын барынша жақсартып, қолынан келгендерін жасауда. Десек те, "Арзанның сорпасы татымастың" күйін кешіп, асханадағы кейбір дүниелерге қарның ашып қарайтыны сөзсіз. Бизнесте "Тұтынушының таңдауы әрдайым дұрыс" — деген қағида қалыптасқан. Ендеше, сол асхананың негізгі тұтынушылары студенттердің көңілінен шықпайтын нәрселерді тарқатып көрейік.

Алдымен, уақыт мәселесі. Университет көлемінде жастар арасында жүргізілген сұрақ-жауап кезінде көптің көңілінен асхананың жұмыс істеу уақыты шықпайтыны айтылды. Себебі, түскі асқа үлгергісі келгендер сабағына кешігіп, кешкі асқа асыққандар салқын тамақты қанағат тұтуына тура келіп жатады. Салқын ас түгілі, кей күндері 18:00 мен 20:00 арасында жұмыс жасайтын " Титаникке" 19:00 ден кешігіп барсаңыз тойымды тамақ таппай қайтуыңыз да ғажап емес.

Екінші мәселе, университет студенттерінің көбінде "Халық банк" карталарының болмауы. Қазіргі уақытта біз үшін үстеме пайызы тым жоғары Ұлттық банктен гөрі, әрбір жасаған саудаң үшін пайда түсіретін "Каспий GOLD" арқылы есептесу оңайырақ. Әрине, студенттердің біразы шәкіртақы алатыны рас. Дегенмен де, ата-анасынан алатын ақшасын басқа банк картасына салғанды жөн көретін жастар жағдайын да ескерген жөн.

Келесі кезекте, комплексті астың әркімде әртүрлі көлемде болуы. Бүгін тойып тамақтануың тамақ беруші апайларымыздың көңіл-күйіне байланысты екенін талай байқадық. Бұл жағдайға кейбір ұстаз, оқытушыларымыздың да көңілі толмайтынына көзіміз жетті. Университетте атқарар қызметімізге немесе асханадағы апайлардың көңілін таба білуіңізге қарай ішер асыңыздың да көлемін анықтауға болады.

Тағы бір мәселе нан, сусын секілді қосымша астарды бөлек сатып алуға мүмкіндіктің болмауы. Екі түрлі тағамды тауысып жеу үшін, бір жапырақ нанды жеткізуіңізге тура келеді. Ал, қара су орнына қосымша компот немесе айран алуға мүлдем болмайды. Бұл жәйт те студенттерге түсініксіздеу болып тұр. Ең соңғысы, басшылық тексеріс жүргізер күнгі ас мәзірі мен қарапайым күндердегі тағам түрлерінің айырмашылығы. Жолыңыз болып шетелдік қонақтар немесе университет басшылары келген кезде бара қалсаңыз қалаған тамақты тауып ішесіз, ал басқа күндері құрғақ күріш пен салқын картоп езбесін қанағат тұтуыңа тура келеді. Асханадан тойып тамақ ішу, ішпесіміз шөміш ұстаған аспазшылардың қолында болып тұр.

Досхан ТӨЛЕГЕНОВ,
4-курс студенті

СЫРЛЫ СҰХБАТ

ҚЫЗ ТӘРБИЕСІ - ҰЛТ ТӘРБИЕСІ

«Қыз», «Әйел» дегенде қашанда мейірімділік, сұлулық, қамқорлық секілді қасиеттер елестейді көз алдымызға. Қыздар отбасының сәні әрі мәні. Сондықтан қыздарымыздың көңілі қашанда көктемнің күніндей шуақты болсын дегім келеді. Оның тұрақтылығын қамтамасыз ететін ер азаматтарымыз аман болсын. Мерекелік көңіл-күйді күнделікті сақтап, әрдайым әдемі болып жүріңіздер, — деп лебізін білдіреді Педагогика ғылымдардың докторы, профессор Қалипа Тұрсынқызы.

Қалипа АТЕМОВА, педагогика ғылымдарының докторы:

— Жақында 3 бірдей кітабыңыз жарық көрді. Осы кітаптарыңызға аз-кем тоқталып өтсеңіз.

— «Түркі халықтарының қыз балаларды болашақ отбасылық өмірге дайындау дәстүрлері» атты жоба орындадым. Осы жоба аясында 3 кітабым жарық көрді. Бірінші кітап «Түркі халықтарының қыз балаларды болашақ отбасылық өмірге дайындау дәстүрлері» деген атпен жарық көрді. Онда түркі халықтарының қыз балаларды болашақ отбасылық өмірге даярлаудағы салт-дәстүрлері өзара салыстырмалы түрде баяндалып, ерекшеліктері көрсетілді. Дәл қазіргі уақытта кітапқа енбей қалған: ноғай, түркімен, қарашай, құмық, хакас және т.б. халықтарының дәстүрлерін жинақтау үстіндемін. Кітаптың екінші басылымы толықтырылған нұсқада шығатын болады. Ал екінші кітап «Қазақтың салт-дәстүрінің қыз тәрбиесіндегі рөлі» деп аталады. Мұнда қазақ халқының салт-дәстүрлерінің қыздарды болашақ отбасылық өмірге даярлау мүмкіндіктерінің астары ашып көрсетіледі. Көп жағдайда біз салт-дәстүрлерді білгеніміздің оның қыз тәрбиесіне тікелей қандай қатысы бар екендігіне мән бере бермейміз. Шындығында ата-бабаларымыз отбасылық салт-дәстүрлерді сақтай отырып, қыздарды болашақ отбасылық өмірге кешенді әрі жүйелі қалыптастырылып отырғандығын біле бермейді екенбіз. Мысалы, қызға сырға салу, қыз баласын оң босағаға шығару, қызға құрмет көрсету секілді салт-дәстүрлер астары олардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, сатылы біріздi іске асырылатын әрекеттер. Олардың әрқайсысының қыз бала тәрбиесіне өзіндік ықпалы бар. Бүгінде ол дәстүрлер ескінің көзі секілді болып көрінгенімен, заманауи тұрмыс салтымызда да қолдануға әбден келіп тұр. Қолданылу формаларын сақтамасақ та, астарын, солай етудегі тәрбиелік мәнін аңғара білетін болсақ бүгінгі қыз тәрбиесін тиімді ұйымдастыруға көп көмегі болар еді деп білемін. Үшінші кітап «Ұлттық құндылықтарды қыз тәрбиесінде пайдалану» деп аталады. Мұнда ата-аналарға арналған кеңестер беріле отырып, ұлттық құндылықтардың қыз тәрбиесіндегі мәні мен оны бүгінгі күні отбасы тәрбиесінде пайдаланудың қажеттілігі сипатталады.

— Кітаптарыңызды қыздардың тәрбиесіне арнаған екенсіз. Қыз тәрбиесі өзекті мәселенің бірі десек те болады. Ең бірінші неге көңіл бөлдіңіз?

Қыз тәрбиесінің бүгінгі күні өзекті болып отырғаны рас. Себебі, бүгінгі қыздарымыз отбасылық құндылықтарға аса жауапкершілікпен қарай бермейді. Отбасы құндылығын бағалай да бермейтіні рас. Ер балаға қарағанда қыз бала тәрбиесі қашанда ерекшеленген және қыз тәрбиесі анағұрлым күрделі әрі жауапты. Отбасы ұйытқысы мен берекесі әйел баласының ақылына тікелей байланысты. Сондықтан болар ұлы ғұламалар өз еңбектерінде жар таңдау мәселесін көтергенде қыздарға ер азаматты таңдау бойынша емес, жігіттерге қыз таңдауға кеңестер береді.

Орта ғасырда өмір сүрген ұлы ғұлама Жүсіп Баласағұн өзінің «Құтты білік» деген дастанында жігіттерге жар таңдауда кеңестер бере отырып, қыздардың төрт түрлі типіне сипаттама беріп кеткен. Сұлу қызға үйленгендер жүре келе әйелін кім көрінгеннен қызғанып, уақытын үнемі өз әйелін қорғаштап күзетумен өткізеді. Сөйтіп, сұлуға үйленген адам күзетшінің кейпін киіп, қандай сорға тап болғанын өзі де байқамай қалады: «Сұлуқұмар, сұлуды аңсап сор құма, қызыл жүзді сарғайтпа, һәм қор қылма» (4485-бәйіт).

Ақын, «әйел алсаң сұлуды алма, бай әрі атақты жерден шыққан қызды да алма, алсаң тек ақылды әйел ал» деп, нақты кеңес береді. Ақылды әйел ғана шын мағынасындағы сұлуға айналып, күйеуінің қолын байлыққа да, атаққа да жеткізеді. Ғұлама-ғалым ақылды әйелге үйленген жігіт ақылдылық, одан туындайтын жан мен тәннің сұлулығы, бақ-дәулет, атақ-дәреже сияқты, барлығы төрт қасиетке ие болып, қолына бақыт құсын қондырады деп ой түйеді.

Ж.Баласағұн қыздарды бір жапырақ етке теңей отырып, олардың тәрбиесінің маңыздылығын мынадай өлең қатарымен сипаттаған:

«Қыз да бір ет, бапта, сақта қалайда.

Баптамасаң ет бұзылар, не пайда», - деп әйел бұзылса ол қалпына келмейтінін айтып қыз тәрбиесінде өте жауапкершілікті болуға кеңес береді.

Сондықтан, бүгінгі күні ата-аналар және мектеп тәрбиешілері үшін әдістемелік құралдар мен көмекші құралдары өте қажет-ақ. Қыз тәрбиесін ұлттық бағытта жетілдіруге аса мән беру керек. Әрине, біз өткен заманды көксеп, өткенімізге ораламыз демейміз. Десек те, жаһандық ақпараттарды игерумен қатар, тәрбиемізді ұлттық бағытта жетілдіруіміз қажет.

- Бүгінгі күні отбасын басқаруда ер азамат лидер болуы тиіс пе, әлде әйелдің басымдылығы тиімді ме? Көптеген отбасыларында әйелдер пікірі мен көзқарасы басым болып жүр ғой. Оған не дейсіз?

Отбасы кіші мемлекет ретінде өзіндік күрделі қызметтерді атқаратындықтан, оны басқаруда да ақыл мен білімділіктің керек болатынын ұлы ғұлама әл-Фараби жақсы айтып кетті. Ол өзінің «Бақытқа жету жолында» деген еңбегінде отбасы туралы былай дейді: «Қала үйден, үй төрт бөліктен тұрады. Олар: ері мен әйелі, ата-анасы мен балалары, мүлкі мен мүлік иесі, қожайыны мен қызметшісі. Кімде-кім осылардың арасын байланыстырып, ынтымағын орнатып, мәселелерін шешіп отыратын болса, ол осы үйдің әкімі болады. Біз оны қожайын деп айтамыз» дейді. Бұл жерде үйдің қожайынының немесе әкімін әйел не ер кісі екенін айтпайды. Демек, ол отбасы бақыты үшін білімділік пен ұйымдастырушылық жасау шеберлігіне қарай өзінен өзі мойындалып, лидерлік сатыға шығады деген сөз. Сондықтан, ер азаматтар қашанда әйелден бір саты болса да жоғары тұруға талпыныс жасауы тиіс. Сол кезде олар өз орындарында болады.

Сонымен қатар, әл-Фараби шағын отбасын басқару үшін аса көп ақыл керек емес, отбасы үлкен болған сайын көп ақыл керек болатынын да айтқан. Себебі, бірнеше ұрпақ өкілдерін бір отбасында ынтымақты әрі берекелі өмір сүруге ұйымдастыруға ұйытқы болып, басшылық жасау нағыз ер азаматтың, ақылды ердің ғана қолынан келетінін айтады.

— Қыздар жігіт таңдауда қандай қасиеттеріне көңіл бөлулері керек?

— Әл-фараби айтқандай, жігіттеріміздің біріншіден денсаулығы мықты болуы керек. Жауапкершілігі бар болса берген уәдесіне, сөзінде тұратын бір сөзді болады. Үшіншіден, көркем мінезді болса әйел адамдар еркелегенді, арқа сүйегенді жақсы көреді. Әйел ер кісі үшін аманат. Жылы сөйлеудің өзі садақа. Төртіншіден, жігіттің бойында еңбекқорлық болуы шарт. Жігіт отбасын өзі асырап, әйелдің табысына арқа сүйемеуі тиіс. Отбасын асырап бағу ер азаматтың міндеті деп шариғатымызда да көрсетілген. Бесіншіден, шешім қабылдағыштық, әділдік, адалдық, ержүректік. Осылай он екі мінезді бергенде Әл-Фараби басты нәрсе деп мінезге тоқталады. Кімде-кім өмірде бақытсыз болса оған оның мінезі кінәлі, себебі адам бұл өмірге бақытты болу үшін келеді. Бақытты болудың бірден-бір шарты жақсы мінездің болуы деп атап көрсетеді.

Қазақта бірінші байлық денсаулық дейміз. Ал Абайдың көзқарасында жақсы денсаулыққа алып келетін де мінез. Мінезіміз жайлы болса кез келген ортада өзімізді жайлы сезініп, араласып кетеміз. Жайсыз мінез адам психологиясына әсер етіп денсаулықтың бұзылуының басты себепші болады.

— Қазіргі таңдағы отбасының бұзылуының себептері неде және қыздар қанша жаста тұрмыс құрғаны дұрыс деп ойлайсыз?

— Жастардың арасында жүргізген сауалнамалар материалдық жетіспеушілік ажырасудың басты себебі емес деген көзқараста екендігін байқатады. Материалдық жетіспеушілік реніштің туындауына түрткі болуы мүмкін, бірақ ажырасуға емес. Екі жастың арасында рухани жақындық болмағанда, көзқарас әртүрлі болған жағдайда жастардың бірге тұруының мәні бұлыңғырланады. Рухани жұтаңдық пен өзара түсінбеушілікке әлеуметтік қиыншылық қосылғанда мәселе тіптен қиындап кетеді. Қазір өте ақылды жастар өсіп келеді. Тағы бір айта кететінім Европа көрген жастар ерте отбасын құруға қарсы. Ізденіп, білім алып, әлемдік тәжірибені алғылары келеді. Қыздар қазір қоғамда өте белсенді. Ол жаман емес. Мен ғылымда жүрген адам ретінде айтарым қыздар 22 жастан тұрмыс құрса өте қолайлы уақыт деп ойлаймын. Ұрпағың қанша көп болса, сен соншалықты байсың. Ғылымды, жұмысты қатар алып жүруге болады. Әйел затының байлығы да құндылығы да балалары. Сондықтан осы зерттеулерден кейін қыздың басты міндеті отбасын құрып, құдайдың берген балаларын дүниеге алып келу және ұрпақтарына жақсы тәрбие беру деген пікірге келдім.

— Мектепте біржақты білімге көңіл бөлініп кеткен секілді. Өйткені қазіргі таңда осы қаймағы бұзылмаған Оңтүстіктің өзінен неше түрлі мектеп жасындағы қыз балалардың жүкті болып қалғандығын естіп жатырмыз. Осыған мектептегі бала тәрбиесіне не дер едіңіз?

— Расында біз кәсіби жағына көп көңіл бөліп кетеміз. Шын мәнінде толық бақытты болу отбасы бақытымен қоса қызметтік бақыттан тұрады. Екеуі тең түсуі керек. Жоғары оқу орнын бітірген маман қызметте таптырмас шебер ақыл иесі немесе кәсіп иесі болуы мүмкін. Әйтсе де, ол отбасында қандай жар, қандай ана немесе қандай келін? Оны ешқандай оқу орнында дайындап, үйретпеді ғой. Сондықтан, мектептердің жоғары сынып оқушыларымен және жоғары оқу орындарында қыздарымызды және ер балаларды болашақ отбасылық өмірге даярлық курстарында оқыту арқылы ақпарат беру маңызды. Жоғары сыныптан бастап отбасының бюджетін қалай құру керек, ата-ана болуға дайындық неден басталатынын үйрететін таңдау пәндері оқытылуы қажет деп білемін. Сонымен қатар, ата-аналардың сауаттылығын олардың балаларымен қатар алып бару керек. Балалары қай сыныпта болса, сол балалардың жас және физиологиялық ерекшеліктеріне сай болатын өзгерістерді және олармен қалай қарым-қатынас жасау тәсілдерін түсіндіріп, ақпараттар беріліп отырса тәрбиеде нәтижеге жетуге болады. Осы жағынан кенже қалып отырмыз. Мысалыға ата-аналар жиналысқа барғанда ешқандай пайдалы кеңес ала алмағандықтан жиналысқа да қызықпайды. Мұғалімдердің кейбіреуі өз пәнінің жақсы маманы болуы мүмкін, бірақ отбасы тәрбиесінде, қыздар тәрбиесін ұйымдастыру, ата-аналарға кеңес бере ала ма? Өйткені, оны жоғары оқу орнында оқып жүргенде жан-жақты қызметтік әрекеттер саласын қамтып үйренбеді.

— Алдымызда әйелдер мерекесі келе жатыр, қыздарға айтар тілегіңіз?

— «Қыз», «Әйел» дегенде қашанда мейірімділік, сұлулық, қамқорлық секілді қасиеттер елестейді көз алдымызға. Қыздар отбасының сәні әрі мәні. Сондықтан қыздарымыздың көңілі қашанда көктемнің күніндей шуақты болсын дегім келеді. Оның тұрақтылығын қамтамасыз ететін ер азаматтарымыз аман болсын. Мерекелік көңіл-күйді күнделікті сақтап, әрдайым әдемі болып жүріңіздер. Мерекелеріңіз құтты болсын!

— Әсерлі әңгімеңізге рахмет, мерекеңізбен!

Әңгімелескен:
Эльмира АРТЫҚБАЕВА

ӘЙЕЛ КҮЛСЕ, ӘЛЕМ КҮЛЕДІ...

БЛИЦ-СҰХБАТ

Көптен күткен 8-наурыз қыз-келіншектер күні келіп жетті. Бұл мерекенің көктемде тойлануы заңдылық. Өйткені, аналарымыз да көктем секілді адамзатқа жылылық пен әсемдік сыйлайды. Біз де мейрам қарсаңында «Қазақ филологиясы» кафедрасының меңгерушісі, аяулы ана, асыл жар, сүйікті ұстаз Жылқыбай Гүлімжан Қызметқызымен аз-кем тілдескен едік. Назарларыңызға ұсынамыз.

— 8-наурыз мерекесінің сіз үшін мәні қандай?

— Ерте көктеммен еріп келетін бұл мереке көңілге ерекше жылылық сыйлайды. Бала кезімізден қалыптасқан дағды бойынша жақындарыңды құттықтағың келеді. Анам өмірден небәрі 47 жасында ерте кетті, ол кезде біз жас едік. «Шіркін-ай, анама бір сыйлық жасай алмадым ғой» деген өкініш те көңілінде қылаң беріп қалады. Өзің әже болсаң да, анаңмен өткен жақсы күндеріңді сағынасың.

Жер бетіндегі әйелдердің бәрін біріктіретін ортақ мақсаттар - үй ішінің берекесі, балалары мен жақындарының денсаулығы мен бақыты, бейбітшілік. Әйелдер үшін одан асқан бақыт та, қуаныш та, мерей де жоқ. Тіршіліктің бастауы - аналар аман болсын!

— Мерекеде жақындарыңыздан қандай сыйлық күтесіз?

— Балаларым мен жақындарымның денсаулығы дұрыс болса - ең үлкен сыйлық сол. Байлық та - сол. Балаларым мен жақындарым жазықсыз қиянат көрмесе екен. Қанағатшыл қазақ аналарының бірі ретінде «Осы күнімізді құдайым көп көрмесін» деген шүкіршілік тілекпен өмір сүріп келемін. Сыйлық алмадым демеймін, келіндерімнің шығармашылық ізденістеріне қарай сыйлықтар түрленіп тұрады.

— Әйел бақытын қалай түсінесіз?

— Тағдырымның берген сыйы ұлдарым, келіндерім, немерелерім бар. Айтқанымды екі етпейді. Өмірлік жарым 38 жыл бойы жанымның жалауы боп, өмірдің белестерінен бірге асып келе жатырмыз. Алла өмір берсін! Ұлдарымыз сыйлаған, Құдай қосқан сырлас құда-құдағиларымызды өзімізді адал пейіліміздің, таза көңіліміздің қайтарымындай жақсы көреміз. Осыдан асқан бақыт бар ма?

БӘЙШЕШЕК - СЕНІМНІҢ, ҮМІТТІҢ СИМВОЛЫ

Өткен жылға алғыстан басқа айтарым жоқ. Мектепті аяқтап, арманды мақсатқа айналдыра отырып, Қожа Ахмет Ясауи атындағы жоғары оқу орнына түстім. Бұл жылы облыс орталығына айналған Түркістан мені құшағын жая қарсы алды. Ал 2019 жыл «Жастар жылында» 18 жасқа толдым. Керемет сезім емес пе?!

Менің өмірім осылай ғажайып цифрлармен жаңғырып жатыр. Студенттік шақтың алғашқы көктемін жаңа достарымның ортасында, жылдағы дәстүрден тыс қарсы алдым. Күлімдеген көктемнің алғашқы күні 2016 жылдан бастау алған Алғыс айту күні. Көктемнің келуімен қатар мерекелер де басталады. 8 наурыз әйелдер мерекесі, 21 наурыз Ұлыстың ұлы күні күн мен түн теңесіп, жаңа жыл басталады. Көктемнің келгенін сездірін бәйшешек гүлі хабар береді. Аңыз бойынша Адам ата мен Хауа ана жұмақтан қуылған уақытта қыс мезгілі екен. Жерде қалың қар жатқандықтан аяғы тоңған Хауа ана жылы жұмақты есіне алып қайғырған уақытта, оның көз жасын көрген періштелер бірнеше қар қылауларын бәйшешек гүліне айналдырыпты. Қатты қуанған Хауа ананың бойында Құдайдың кешірімін алуға деген үміті ояныпты. Содан бері бәйшешек гүлі – сенімнің ягни үміттенудің символы болып есептеледі екен. Ал орыс халқының аңызы бойынша қаһарлы Қыс патшайымы мен Аяз патшасы жер бетіне «Көктемді келтірмейміз», деп шешіпті. Алайда батылдық танытқан Бәйшешек қыстың сұғына қарамай жер бетіне өсіп шығып, Күн анадан көмек сұрапты. Күн ана Бәйшешектің ерлігіне разы болып, жерді күн көзімен жылытып, көктемнің келуіне жол ашыпты. Бәйшешектей пәк, адал болып, қызғалдақтай құлпырып жүріңіздер. Қыздар-ана болатын, әжелер-ана болған жандар! Аналар бір қолымен бесікті тербетсе, екінші қолымен әлемді тербетеді. Аналарымыздың көңілін кірлетпей, барында бағалайық!

Перизат САБЫР,
1-курс студенті

ҚЫЗ - ЕРКЕМ, ҚЫЛЫҒЫМЕН КӨРКЕМ

«Қызға қырық үйден тыйым» деп қазақ салт-дәстүрінде тәрбиелік ұғым, ұстанымды атайды.

1. Жарыса сөйлеуге
2. Жалғыз қыдыруға
3. Жыртақтап күліп, сыпсыңдап сөйлеуге
4. Орынсыз ұрынуға
5. Басқаларға қол тигізуге
6. Өтірік, өсекке
7. Суық жүріс, сумаң қылыққа
8. Кісіге қарай керіліп есінеуге
9. Талтайып отыруға
10. Шалқайып жатуға
11. Тамақты обырлана асауға
12. Ұрлық-қарлыққа
13. Ұятты мүшелерін ашып жүруге
14. Бұраңдап қылымсуға
15. Қызыл іңірде жатуға
16. Түске дейін ұйықтауға
17. Кісі алдында кийм ауыстыруға
18. Салт-дәстүрден аттауға
19. Елді ғайбаттауға
20. Үлкендердің жолын кесіп, атын атауға
21. Ішімдік ішу пен шылым шегуге
22. Ұрыс-керіске
23. Беттен алып, бет жыртысуға
24. Қараулыққа, ысырапқа
25.Рахымсыздық пен қатыгездікке
26. Түнде суға жалғыз баруға
27. Жат жыныстылармен араласып жатуға
28. Күйеуге қашып тиюге
29. Әдепсіз сөзге
30. Тарс-тұрс етуге
31. Адам мен жануарларды тебуге
32. Кісіні қорлап жәбірлеуге
33.Тәкаппарлықпенсайқымазақ жасауға
34. Айқай-сүреңге
35. Шектен тыс сыланып жасануға
36. Қызғаншақтық пен күншілдікке
37.Менмендік пен өзімшілдікке
38. Алдап-арбауға
39. Көрсеқызарлыққа
40. Нәпсі құмарлыққа тыйым

Халқымыз қыздарды гүлге теңеп, аялап өсірген. Асыл аналарымыз бен аяулы қыздарымыз жайлы ұлы ақын-жазушылар мен халық арасында тараған нақыл сөздердің бір парасын назарларыңызға ұсынамыз.

1. Әйел адам - гүлмен тең.
Абай Құнанбаев

2. Жақсы әйел - ері ұялар іс қылмайды.
Абай Құнанбаев

3. Әйел ашуланса - жеңіледі, еркелесе - жеңеді.
Ғабит Мүсірепов

4. Ана сұлулығы жүзіндегі мейірімінен көрінеді.
Ғабит Мүсірепов

5. Қыз мінезінде ұяңдық пен әдеп бір кездессе - бірін-бірі жасырыңқырап тұрады да, ашықтық пен абайсыздық кездессе - бірін-бірі асырыңқырап тұрады.
Ғабит Мүсірепов

6. Әйел асқақтаса - жылайды, еркек асқақтаса - құлайды.
Ғабит Мүсірепов

7. Әйелдің естілігі женсе - сұлулығы да арта түседі.
Ғабит Мүсірепов

9. Жақсы әйел ұл туса - патшадан болмас кемдігі.
Бұхар Қалқаманұлы

10. Жақсы әйелдің сипаты:
...Жат қылық, шайпау мінез еш болмайды,
Шақ етіп дауысы шықпас баланы ұрған.
Ерте-кеш бір ауылдан ері келсе,
Тап-таза үйдің іші сыпырылған.
Жігітке адал жүріп болар серік,
Қуанар ғазиз құрбы жүзін көріп.
Білгізбей бар болса да, жоқ болса да,
Ол бір марал тұрғаны қасын керіп.
Ақан сері Қорамсаұлы

11. Жақсы болса жұбайың - қабағына қарайды.
Сүйінбай Аронұлы

12. Жаман әйел алғанның - жауы үйінде, жақсы әйел - алғанның тойы үйінде.
Шал Құлекеұлы

13. Әйел алсаң қарап ал ақылдысын,
Сол болар басқалардан жақын кісің.
Ағайынға, туысқа қайырылса,
Дүниеде нағыз сол ғой мақұл кісің.
Ерге - аю, балаға - қасқыр болса,
Ондай қатын алғанның күні құрсын.
Шал Құлекеұлы

14. Анасын көр де - қызын ал, аяғын көр де - асын іш.
мәтел

15.Ана алдында — құрмет,
Ата алдында — қызмет (мақал).

16. Ағайын — алтау,
Ана — біреу (мақал).

Әзілхан Нұршайықовтың “Махаббат қызық мол жылдар” кітабынан Меңтайдың анасы қызына жазғандары

1. Ешқашан ешкімді жамандама. Ең жаман деген адамның да өз жақсылығы болады.

2. Әйелдің жалаңаш денесі еркектің құмарлығын қоздырады. Сондықтан әйелдің еркек құмарлығын қоздыратын ашық – шашық жерді көбейтпей жауып, жария етілмейтінін қымтап ұстауы абзал. Сонда еркек елеңдемейді, әйел алаңдамайды.

3. Ешкіммен барқылдап ұрыспа, бағыңды жоясың.

4. Кемшіліксіз кісі болмайды, оны көруден оңай жоқ. Кісі кемшілігін тез көруге емес, тез түзетуге көмектес.

5. Қызға қатты күлудің қажеті жоқ. Жігіттерге оның жымиғаны да жетіп жатыр.

6. Шошаңдаған қыз шешенің атына кір келтіреді.

7. Баласы арақ ішсе, шешесі у ішеді. Масқүнем жаман бала жақсы ананы ажалынан бұрын көрге кіргізеді.

8. Үміт күткен ұлы оңбаған боп кетсе – әке сорлы; қызы күйеуге өтпесе – шеше сорлы; сұлу деп алғаны сүйкімсіз боп шықса – жігіт сорлы; қыран деп тигені жапалақ боп шықса – жар сорлы.

9. Махаббат – барша байлықтан күшті. Бірақ күштіге де көмек керек. Сол сияқты махаббат та өзін байлық пен барлықтың қоса қолдауын ұнатады.

10. Көшеде көлденең тұра қалып, бірінің ернін бірі жұлып жердей боп жалмап, жұрт көзінше сүйісіп жатқан қыз бен жігітте ар да, ұят та болмайды. Ондай әдеттен без, ондай құрбыдан аулақ бол.

11. Еркекке жүрек керек, әйелге тірек керек.

12. Тірі адамның бар бақыты жер бетінде. Оған көкке ұмтылудың немесе о дүниеден үміт етудің қажеті жоқ. Сол себепті бар терді төгіп, барша ой мен ақылды жұмсап жер бетін, тұрған үйіңді жұмақ ете біл.

13. Біздің ауылдың қазақтары баяғы ескі әдетпен әлі күнге дейін жүзге бөлінеді. Содан соң әлі жеткені әлсізін аяғынан шалып, бөтен жүздің баласы деп жұдырықтап, жұлмалап, жүндеп жатады. Алауыздықтың атасы – жүз жойылса екен.

ГАЗЕТТІҢ ТҮРІК ТІЛІНДЕГІ ҚОСЫМШАСЫ

AY gazete
BİLİM
KÜLTÜR
SANAT
AHMET YESEVİ ÜNİVERSİTESİ

Azerbaycan Milli İlimler Akademisi Mehemmed Fuzuli Elyazmalar Enstitüsü arasında işbirliği

Tarih, kültür ve soy bakımından kardeş iki ülke olan Türkiye ve Azerbaycan'ın kardeşlik ilişkilerini bilimsel işbirliği alanına da taşınması amacı ile Ahmet Yesevi Üniversitesi ve Azerbaycan Milli İlimler Akademisi Mehemmed Fuzuli Elyazmalar Enstitüsü arasında işbirliği protokolü imzalandı.

Türkçe, Azerbaycan Türkçesi ve Kazak Türkçesi olmak üzere 3 dilde hazırlanan işbirliği protokolü Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Prof. Dr. Musa Yıldız ve Azerbaycan Milli İlimler Akademisi Mehemmed Fuzuli Elyazmalar Enstitüsü Müdürü Akademik Teymur Haşim Oğlu Kerimov arasında imzalandı.

Söz konusu Protokol çerçevesinde; Azerbaycan, Türkiye ve Kazakistan Cumhuriyetlerinin ortak tarihi kitap anıtlarının, Tarafların ilgili eserlerde mevcut olan tarihi elyazmaları basım ve araştırma sahasında karşılıklı ilişkilerinin sağlanması, bilimsel-kültürel tecrübe değişiminin hayata geçirilmesi, Türk halklarının ortak kültürel mirası sayılan Türk Dilli kitapların, eski elyazma ve eski baskı kitapların basılması, yayımlanması, muhafaza edilmesi, bu mirasın dijital ortama aktarılması sahasında işbirliği yapmak, talimatlara göre bilimsel-kültürel alanda tecrübe paylaşımında bulunmak amaçlanmaktadır.

Azerbaycan Milli İlimler Akademisi Mehemmed Fuzuli Elyazmalar Enstitüsünde iş birliği protokolü sonrasında, Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Prof. Dr. Musa Yıldız "Türk dünyası ve Hoca Ahmet Yesevi" konulu bir konferans verdi.

Cannes Ödüllü Filmin Yönetmeni ve Oyuncusu Öğrencilerle Buluştu

71. Cannes Film Festivali'nde en iyi kadın oyuncu ödülünü alan "Ayka" Filmi yönetmeni ve Oyuncusu Ahmet Yesevi Üniversitesi öğrencileri ile bir araya geldi.

Psikolojik Dram türüne ait Yönetmen SergeyDvortsevoy tarafından çekilen "Ayka" adlı Kazak filmin baş rol oyuncusu SamalYeslyamova 71. Cannes Film Festivali'nde en iyi kadın oyuncu rolüne layık görüldü. Söz konusu filmin yapımcısı ve oyuncusu Ahmet Yesevi Üniversitesi öğrencileriyle bir araya gelerek filmin ödüle giden sürecini paylaştılar. 19 Şubat 2019 Salı günü Kültür Merkezinde büyük katılım ve coşkuyla gerçekleştirilen etkinliğe, Rektör Prof. Dr. BolatbekAbdrasilov, Rektör Vekili Prof. Dr. Cengiz Tomar ile rektör yardımcıları, fakülte dekanları ve çok sayıda sanatsever katıldı.

Törende konuşanRektör Prof. Dr. BolatbekAbdrasilov, 71. Cannes Film Festivali'nde kazandıkları başarıdan dolayı filmin yönetmeni ve oyuncusunu tebrik ederek, Kazakistan'da çekilen bir filmin böyle uluslararası festivallerde ödül kazanmasının gurur verici olduğuna vurgu yaptı. Kazakistan'da ve Türk Cumhuriyetlerinde sinema sektörünün çok hızlı geliştiğini dile getiren Abdrasilov, Üniversite olarak sanata ve sanatçıya büyük değer verdiklerini belirtti. Söz konusu filmin Fransa'da Cannes Film Festivalinde ödül almasının, hem Kazakistan'ın tanıtımına hem de Kazak kültür ve sanatının gelişimine büyük katkı sağladığını dile getirerek Ayka Filmi'nin yapımında emeği geçenleri kutladığını söyledi.

Yönetmen SergeyDvortsevoy ise konuşmasında marifetin iltifata tabi olduğuna dikkat çekerek, sanatın bu tür platformlarda tanıtılması ve desteklenmesinin sanatı daha da geliştireceğine vurgu yaptı.

Oyuncu SamalYeslyamova ise konuşmasında bu büyük başarının Kazak gençlerine rol model olduğunu ve bu başarının geleceğe dönük yapımların kalitesini artıracağına inandığını belirtti.

Konuşmalarını tamamlayan YönetmenSergeyDvortsevoy ve oyuncu oyuncusu SamalYeslyamova'ya Rektör Prof. Dr. BolatbekAbdrasilov Kazak milli giyisisi Çapan giydirdi. Program Ayka filminin gösterimi ile sona erdi.

HOCALI ŞEHİTLERİNİ ANMA PROGRAMI

Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ bölgesinde25-26 Şubat 1992 tarihinde yaşanan "Hocalı Katliamı" şehitleri anısına Ahmet Yesevi Üniversitesi'nde anma programı düzenlendi.

26 Şubat 2019 Salı günü Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilen etkinliğe Rektör Yardımcısı Doç. Dr. Pusat Pilten, Rektör Vekili Danışmanı Prof. Dr. Yüksel Çelik ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanı Dr. Öğretim Üyesi Eftal Şükrü Batmaz ile çok sayıda akademisyen ve öğrenci katıldı.

Saygı duruşu ve ulusal marşların okunmasıyla başlayan programda konuşan Rektör Yardımcısı Doç. Dr. Pusat Pilten, 1992 yılında yaşanan Hocalı olaylarının, yalnızca malum gecede gerçekleştirilen menfur bir saldırı olarak değerlendirilemeyeceğinin altını çizdi ve planlı bir şekilde, uzun bir hazırlık aşamasından sonra bölgenin işgal edildiğini, Hocalı'daki sivillerin katledildiklerini belirtti. Mağdurların belirli bir ulusal, etnik, ırki veya dini gruba mensup olmaları, faillerin bu grubu kısmen ya da tamamen yok etme saikiyle hareket etmeleri, fiilin sistematik olması yani bir plan dahilinde icra edilmesi suretiyle işlenmesi nedeniyle durumun net bir şekilde soykırım olarak tanımlanmasının gerektiğini ifade etti.

Pilten, insanlık adına kara bir leke olan bu tür olayların tekrarlanmaması, acıların yaşanmaması adına, uluslararası toplumun bu katliama gerekli tepkiyi göstermesinin gerektiğine dikkat çekerek, "Öncelikle olayı bütün detayları ile kendimiz kavramamız gerekiyor. Yani bir tezimiz varsa bunu en iyi şekilde savunacak bilgiye sahip olmalıyız. Ancak bundan sonra bu hadiseyi daha geniş katılımlı platformlarda tüm dünyaya duyurabiliriz. Bizler tüm dünyanın gözü önünde bu olaya maruz kaldık, tarih boyunca her zaman mazlumun yanında olmuş ve her milletin acısına saygı göstermiş bir millet olarak isteğimiz şudur ki yaşadığımız bu acı tüm dünya tarafından tanınsın. Bizler elbette ki bu olayda şehit düşen kardeşlerimizin hatırasını yaşatmak zorundayız ve bu olayı da her platformda da dile getirmeye devam edeceğiz" diye konuştu.

Programın açış konuşmalarının ardından kürsüye davet edilen Rektör Vekili Danışmanı, Uluslararası ilişkiler Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Yüksel Çelik günün anlam ve önemine binaen bir konuşmayı yaparak, Hocalı Katliamını ayrıntılarıyla anlattı.

Prof. Dr. Çelik yapmış olduğu sunumunda, Hocalı katliamına giden süreci ele alarak Karabağ Komitesi adlı oluşum, 1988'den itibaren SSCB'den Dağlık Karabağ'ın Ermenistan'a verilmesini talep etmesiyle başladığını, taraflar arasında yaşanan anlaşmazlıklar sonucunda olayın Karabağ savaşına dönüştüğünü belirtti.

Çelik "Hocalı Katliamı aslında Azerbaycan ve Ermenistan arasında uzun yıllardır tartışma konusu olan Dağlık Karabağ sorununun elim bir hadisedir. 1992 yılında 25 Şubat gecesi Dağlık- Karabağ'a bağlı Hocalı Kasabası'ndaErmeni silahlı çeteleri tarafından yapılmış planlı programlı bir katliamdır. Literatüre Hocalı katliamı/soykırımı ve Hocalı faciası olarak geçmiştir. Katliamda Azerbaycan resmi kaynaklarına göre: 83 çocuk, 106 kadın ve 70'den fazla yaşlı dâhil olmak üzere toplam 613 kişinin hayatını kaybetmişve 8 aile tümüyle yok edilmiştir." dedi.

konuşmasının son bölümünde Hocalı katliamından sonra yaşanan süreci anlatan Prof. Dr. Çelik, Azerbaycan ve bir çok ülkede bu hadisenin uluslararası topluma ve kamuoyuna duyurulması ve uluslararası hukuk önünde olayın faillerinin tamamının yargılanması yönünde büyük bir çaba sarfedildiğini kaydetti. Çelik, bu tür klasik yöntemlerle hadiselerin duyurulmasının yeterli olamayacağını dile getirerek daha kapsamlı etki yaratacak, hamasetten, hissiyattan slogandan uzak derinlikli ve nitelikli işler yapılması film, roman, belgesel, resim ve anıtlar üzerinden bu katliamın apolitik kitlelere aktarmanın mümkün olabileceğine vurgu yaptı.

Konuşmaların ardından programda, Üniversitemizde öğrenim gören Azerbaycanlı öğrenciler tarafından şiirler okundu ve katliamla ilgili belgesel gösterime sunuldu.

Rektör Vekili "Ulu Bozkır Medeniyeti ve Değerleri" Sempozyumuna Konuşmacı Olarak Katıldı

Ahmet Yesevi Üniversitesi Rektör Vekili Prof. Dr. Cengiz Tomar "Ulu Bozkır Medeniyeti ve Değerleri" uluslararası sempozyuma konuşmacı olarak katıldı.

Ahmet Yesevi Üniversitesi Rektör Vekili Prof. Dr. Cengiz Tomar, Rektör Vekili Danışmanı ve Sosyal Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yüksel Çelik ile birlikte 21 Şubat 2019 tarihinde Kazakistan'ın Çimkent şehrindeki Muhtar Avezov Üniversitesi'nde gerçekleşen "Ulu Bozkır Medeniyeti ve Değerleri" adlı sempozyumun açılış töreninde konuşma yaptılar.

Rektör Vekili Prof. Dr. Cengiz Tomar yaptığı konuşmada, Kazakistan Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev'in yakın zamanda yayınladığı "Ulu Bozkırın Yedi Unsuru" makalesinin önemine değinerek Nursultan Nazarbayev'in kaleme aldığı Ulu Bozkırın Yedi Unsuru makalesinin son zamanlarda bir Türk Devlet adamının kaleme aldığı, Türk kültür ve tarihinin geçmişini ve geleceğini içeren en önemli makalelerden birisi olduğunu ifade etti. Türk dünyasında büyük yankı uyandıran bu makale, Türk medeniyetinin bütün unsurlarının yeniden araştırılması, kültürel değerlerin yeniden incelemesi ve tanıtılması açısından son derece önemli olduğunu söyledi. Tomar, bozkırın sadece fatihler yetiştirmediğini, Farabi ve Ahmet Yesevi gibi bilim ve fikir insanları yetiştirdiğini vurguladıktan sonra bu coğrafyanın tanıtılması için müzik, film ve özellikle eski Türk arkeolojisi alanlarında önemli görevlerin bizleri beklediğini vurguladı.

Prof. Dr. Yüksel Çelik ise konuşmasında, değişimin evrensel bir olgu olduğuna, Zeitgeist'in (zamanın ruhu) gereğini yaparken diğer bir ifadeyle gelenekten güç alarak geleceğe yönelirken Bozkır/Step imparatorluklarının ve halklarının ürettiği değerlerin son derece önemli olduğuna dikkat çekti.

Türkmenistan'ın Bayrak Günü Coşkusu

1995 yılında Türkmenistan Parlamentosu'nun aldığı karar ile 19 Şubat Türkmenistan'da Bayrak Günü olarak ilan edilmişti. Türkmenistan'da her yıl geleneksel olarak kutlanan Bayrak Günü, Türk dünyasının ortak üniversitesi özelliğindeki Üniversitemizde öğrenim gören Türkmen öğrenciler tarafından da coşkuyla kutlandı. 19 Şubat 2019 Salı günü Kültür Merkezinde gerçekleştirilen etkinliğe, Rektör Vekili Prof. Dr. Cengiz Tomar, rektör yardımcıları Prof. Dr. ÖmirbekUmbetov, Doç. Dr. Pusat Pilten ile Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanı Dr. Öğretim Üyesi Eftal Ş. Batmaz ile çok sayıda akademisyen öğrenci katıldı.

Türkiye, Kazakistan ve Türkmenistan'ın ulusal marşlarının okunmasıyla başlayan programda bir konuşma yapan Rektör Vekili Tomar, Türk Dünyasını kendilerinden ayrı görmediklerini belirterek, "Sevgili gençler, öncelikle sizlerin Bayrak gününüzü tebrik ediyorum, 1991'den itibaren Türk Cumhuriyetlerinin bağımsızlıklarını kazanması ve bunun coşku ile Türk dünyasında ortak bayram olarak kutlanması bizlere büyük mutluluk ve gurur vermektedir. Şimdi ise burada sizinle beraber bu coşkuyu yaşamaktan duyduğumuz ortak sevinç, Türkiye'nin bir neferi olarak Türkmenistan'ın, Kazakistan'ın, Özbekistan'ın bayraklarını kendi bayrağımız olarak kabul etmemiz nedeniyledir. Bizler sizlerin ulusal marşlarınızı kendi ulusal bağımsızlık marşımız olarak görüyoruz" diye konuştu.

Prof. Dr. Tomar ayrıca, Ahmet Yesevi Üniversitesi'nin Türk dünyasının ortak üniversitesi olduğuna dikkat çekerek, Türk dünyasından gelen öğrencilerinden sorumlu olarak, onların burada öğrenimlerini en iyi şekilde tamamlayabilmeleri için büyük çaba sarf edildiğini belirtti. Keza öğrencilerin de kendilerini en iyi şekilde yetiştirip buradan aldıkları birikimlerini gelecekte ülkelerine taşımaya çalışmaları gerektiğini ifade etti.

Akabinde söz olan Rektör Yardımcısı Doç. Dr. Pusat Pilten ise Türk Cumhuriyetlerinin bağımsızlık bayramlarının Türk dünyasında hep birlikte kutlandığına işaret ederek, bu ortak sevince Üniversitenin ev sahipliği yapmasından dolayı gurur duyduklarını ve ulusal değerlerimizi paylaşarak birlik ve bütünlüğümüzün pekiştirildiğini söyledi. Pilten ayrıca bu anlamda Üniversiteye düşen sorumlulukları paylaşarak ve yardımlaşarak yerine getirme azmi ve bilicinde olduklarını vurguladı.

Akabinde söz alan Sosyal Bilimler Dekanı Dr. Öğretim Üyesi Eftal Ş. Batmaz ise konuşmasında "Sevgili gençler burası Türk dünyasının ortak üniversitesidir. Bizler bir bütünün parçaları gibiyiz. Burayı Türkmen, Kazak, Özbek ve tüm Türk kökenli halkların kendi kültürlerini yansıtması kültürel değerlerin tanıtımı ve etkileşimi açısından çok önemli görüyoruz. Bu gün burada Türkmenistan Bayrak Bayramı'nın kutlanması ve bu sahnenin her gün farklı bir kültürü ağırlaması, Ahmet Yesevi Üniversitesi'nin en önemli hususiyetlerindendir diye düşünüyorum" dedi.

Kutlama programı Türkmen öğrenciler tarafından hazırlanıp sunulan konser, skeç ve halkoyunları gösterileri ile sona erdi.

21.Yüzyılda Türkoloji'nin Geleceğine Yönelik Öncelikler Konferansı

Ahmet Yesevi Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Enstitüsü'nün "Türkoloji Telekonferansları" kapsamında Nazarbayev Üniversitesi Kazak Dili ve Türkoloji Bölümü Başkanı Prof. Dr. Yulay Şamiloğlu "21.Yüzyılda Türkoloji'nin Geleceğine Yönelik Öncelikler" konulu konferans verdi. 28 Şubat 2019 Perşembe günü Türkoloji Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi'nde online olarak gerçekleştirilen etkinliğe rektör yardımcıları Prof. Dr. Kamalbek Berkinbaev, Prof. Dr. UmirbekUmbetov, Dr. Emrekul Abuov, Yesevi Araştırmaları Merkezi Müdürü Prof. Dr. Ariphan Sadıkov, Türkoloji Enstitüsü Müdürü Dr. Serdar Dağıstan ile enstitü çalışanları ve öğrenciler katıldı.

Prof. Dr. Yulay Şamiloğlu, Türkolojinin tarihi gelişimi hakkında genel bir değerlendirme yaparak: ***"Türkoloji günümüzde modern akademik bir konu olarak tarihinin üçüncü aşamasına girmektedir. Elbette, Kaşgarlı Mahmut ile başlayan gramerleri ve sözcükleri biliyoruz. Modern dönem olarak bilinen Osmanlı İmparatorluğu ile ticari ve siyasi alanda etkileşimde bulunandevletlerinTürk dilini araştırdıkları dönemdir. Özellikle Rusyabilim adamları (Böhtlingk, Radloff, Il'minskiy, Katanov) Türk dillerini bu dönemde derinlemesine tetkik etmiştir. İkinci modern dönem, Bolşevik Devrimi'ni (1917) ve Türkiye Cumhuriyeti'nin (1923) kurulmasını takip eden 20. yüzyıldır. Bu dönem 20. yüzyılın ikinci yarısında Soğuk Savaş dönemidir. Bir yandan yerli bilim adamları kendi dillerini ve kültürlerini ayrı birimler olarak incelediler, bir yandan da soğuk savaş nedeniyle uluslararası çıkarlara konu oldular. Günümüzde ise tüm Türk dünyasını bir bütün olarakincelemeye başlandığı üçüncü dönem diye nitelendirebiliriz. Bu dönem bir bütünün parçası olarak lehçelerin, edebiyatların, folklorun, kültürel üretimin ve tarihin yeni sentezlerini formüle etmeye çalışmak anlamına gelmektedir. Ayrıca, bu yıl 'UNESCO Uluslararası Yerli Diller Yılı' vesilesiyletehlikedeki Türk dillerini ve kültürlerini belgelemeye çalışıldığı bir dönemdir"*** dedi.

Prof. Dr. Yulay Şamiloğlu'nun,dinleyiciler tarafından yöneltilen sorulara verdiği cevaplarla program sonaerdi.

İPEK YOLU POLİTİKALARI VE TÜRK DÜNYASI YAKLAŞIMI

Dünya nüfusunun %70'ni etkilemesi beklenen İpek Yolu ülkelerinin projeleri, başta Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan, Azerbaycan, Afganistan, İran, Pakistan, Malezya ve Endonezya olmak üzere, Asya İslam ülkelerinin %80'nine yakın nüfusunu dolaylı olarak etkilemektedir. Bu projenin gelişimi için Hindistan, Japonya, Kore gibi ülkelerin de aktif olarak katılımı beklenmektedir.

Çin ve Rusya liderliğindeki Asya ülkelerininekonomik ve kültürel politikalarını birleştirme çalışmalarının ortak adı 'İpek Yolu Ekonomi Birliği' olarak tanımlanmaktadır. Türkiye ve Türk Cumhuriyetleri de 'İpek Yolu Birliği' ekonomi stratejilerindegelişim ve kalkınma için öncelikle turizm sektörü ile entegrasyon sağlamışlardır.

Kazakistan'ın kurucu üyesi olduğuAvrasya Ekonomi Birliği, Türk dünyasının ekonomik birliğinihedeflemiş bir ortaklık olarak BDT'nin (Bağımsız Devletler Topluluğu) yeni yüzü olarak kuruldu. Daha sonra Şanghay İşbirliği Örgütü ile Avrasya'nın güçlü ve gelişmekte olan ekonomilerinin gücü birleştirildi. Bu büyük entegrasyonlar, küreselekonomik rekabet yerine, ulusal kalkınma dengelerine önemli katkı sağlayabilir.

İpek Yolu Birliği sürecinde özellikle Japonya'nın 1980'li yıllardan başlayarak Avrasya İpek Yolu güzergâhlarıüzerinde önemli araştırmalar yapmış olması, İpek Yolu ile ilgili Çin Devlet Televizyonu ortaklığında, 1988'de başlattığı belgesel yayını, ipek yolu medeniyetinin yeniden canlandırılması düşüncesinin temeli olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle Japonya deneyimi, Türkiye ve diğer Türk Cumhuriyetleri ve toplulukları için model bir deneyim olabilir. Özellikle Japonya'nın İpek Yolu vakıf ve fonlarının iyi araştırılması gerekir.

Türk Cumhuriyetlerinde ve özellikle Kazakistan ve Özbekistan'da turizm sektörüne büyük yatırımlar yapılmaktadır. İpek Yolu ekonomisini canlandırılması çabasında Kazakistan ve Özbekistan bilimsel faaliyetler ve enstitü düzeyinde AR-GE incelemeleri ile UNESCO uygulamaları için proje geliştirmektedir. Orta Asya Türk cumhuriyetlerinin öncelikleri ise kültür turizmi olarak görülmektedir. Kültür turizmi projelerininyatırıma dönüşmesi için ülkenin turizm envanterinin bölge, şehir, kasaba, köy olarak hem ekolojik hem de tarihi ve toplumsal değerler ile kayıt altına alınması gerekmektedir. Bu konuda Kore ve Japonya ile ortak bilimsel faaliyetler yapılması Kazakistan, Özbekistan ve Türkiye için önemli bir AR-GE çalışması olacaktır.

İpek Yolu projelerinde Kazakistan'ın Avrasya'da politika ve süreç belirleme gücü ve yeterliliği, özellikle Türk Cumhuriyetleri ve Türk topluluklarının milli değerlerinin UNESCO aracılığı ile dünyaya tanıtılmasına imkântanımaktadır. Orta Asya'nın Batı ülkeleri ekonomilerine entegrasyonu, minimum mali yatırım ile maksimum gelir sağlanması hedefine uygun olarak turizm alanına yapılan yatırımlarla sağlanabilecektir. Kazakistanda,söz konusu güzergâhları birbirine bağlayan alt yapı yatırımlarına geniş kaynak ayrılmaktadır. Tarihi İpek Yolu üzerindeki kara yolu, demir yolu ve büyük ticari tesislerin ulaşım alt yapıları, çağdaş ileri teknoloji ile geliştirilmekte ve yeni büyük tesisler inşa etmektedir.

Kazakistan'ın Orta Asya Birliği ve Avrasya Birliği ile ilgili çalışmaları Asya, Avrupa ve Ortadoğu ile Avrupa Birliği ekonomilerine entegrasyonunu hedeflemektedir. Bu nedenle, Çin'in İpek Yolu Ekonomi Kuşağı ve Dijital İpek Yolu Projelerinde Kazakistan'ın yer alması, Avrasya adına önemli ortaklık ve kuruculuk potansiyelinin genişletilmesi olarak kabul edilmelidir.Batı ekonomilerinin siyasal ve birbirini bütünleyici üterim ve tüketim ağlarının bir benzerinin Avrasya'da İpek Yolu projelerine UNESCO'nunverdiği destek ve tanıtımlar insanlığın barışı ve ortak kalkınma politikaları bağlamında etkileyicidir. Keza küresel uygarlıklarıntanıtılması politikalarına uygundur. Ancak Türk Cumhuriyetleri için yeterli değildir. Bu itibarla Türk Cumhuriyetleri İpek Yolu kurum ve kuruluşlarının bilimsel etkinliklerinin ve proje ortaklıklarının artırılması çok daha önemli hale gelmiştir. Türk dünyası kültür bütünü yaklaşımı ile İpek Yoluprojelerinin uyumlu hale getirilmesi için Kazakistan, Türkiye ve Özbekistan'ındaha dinamik bir etkileşimle kurum ve kuruluşların gücünü birleştirmelidirler.

Asya ile Avrupa'yı ve Ortadoğu'yu birbirine bağlayan tarihi İpek Yolu'nun geçtiği ülkelerin kültürel bağlarını yeniden birleştirilmesi, Türk Cumhuriyetleri markalarının İpek Yolu teması ile dünya markaları içersinde yer alması için görsel işitsel ananın organizasyonu ve çok dilli tanıtım faaliyetlerinin reklamasyonuna ihtiyaç olduğu bilinmektedir.

Türklerin başı Avrasya'da, sağ kolu Balkanlarda, sol kolu Sibirya'da, sağ ayağı Afrika'da, Sol Ayağı Hindistan'dadır. Gövdesi ve yüreği ise Orta Asya ve Ortadoğu'dadır. Türklerin küresel varlığı ve ulusal birliği, kendi gücü ve başarısı ile küresel güç dengeleri içerisindeki ağırlığına bağlıdır.Bu ağırlık elbette öncelikle dijital çağın üretim ve tüketimine ortaklık ve adaptasyon yeterliliği de gücünü de gerektirmektedir.

Cengiz ASLAN
Kütüphane Koordinatörü

8-НАУРЫЗ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚЫЗ-КЕЛІНШЕКТЕР КҮНІ

"БАУЫРСАҚ PARTY" ДӘСТҮРГЕ АЙНАЛУДА

Әлеуметтік ғылымдар факультетінің ұйымдастыруымен 1-наурыз Алғыс айту күніне орай "БАУЫРСАҚ PARTY" өтті. Бұл мерекені оқуға түскелі көріп келем. Дәстүрге айналғандай. Қыздарымыз өз қолдарымен пісірген ұлттық тағамдарды осылай дәріптеп жатқанын көріп көз қуанады.

Шараны университетіміздің оқу ісі жөніндегі вице-президенті Ө.Үмбетов пен Әлеуметтік ғылымдар факультетінің деканы Е. Батмаз ашып берді. Шұғылалы көктемнің алғашқы мерекесімен құттықтап, жылы лебіздерін білдірді. Оқу ордамыздың барша білімгерлері бауырсақтан дәм татты. Іс-шара студенттердің көңілді ән-биімен жалғасты. Іс - шараның мақсаты - қазақстандық бірегейлікті дамыту арқылы Қазақстан халқының бірлігін нығайту, еліміздегі барша этностардың тілі мен мәдениетіне құрметпен қарай отырып, барлық ұлтты мемлекет құрушы қазақ халқының маңайына топтастыру.

Айман ӘЛМЕН,
3-курс студенті

Көктемнің алғашқы күнімен тұспа-тұс келетін мерекеде Қазақстандағы өзге этнос өкілдері қиын-қыстау кезеңде құшақ жая қарсы алған кеңпейіл де қонақжай қазақ халқына алғыс айтады.

халқы Ассамблеясының құрылған күнін, яғни 1 наурызды Алғыс айту күні етіп жариялады.

"Қазақстан халқы ассамблеясы құрылған күн, яғни 1 наурызды жыл сайын барлық этностың бір-біріне

1 наурыз елімізде жалпыхалықтық мереке – Алғыс айту күні. Бұл күні қазақстандықтар бір-біріне құрмет көрсетіп, ризашылығын білдіреді.

Алғыс айту күні – қысылтаяң шақта бар ауыртпашылықты бірге көтеріп, мемлекет басшысының жетекшілігімен Тәуелсіз Қазақстан құру жолында аянбай тер төккен ел азаматтарының бір-біріне құрмет көрсету күні.

Алғыс айту күні – қазақстандық патриотизмнің, бірлік пен достықтың жарқын мерекесі. Қазақстан халқы бұл мейрамды алғаш рет 2016 жылы атап өтті. 2016 жылдың 14 қаңтарында Президент Нұрсұлтан Назарбаев Қазақстан

және мейірбандық танытып, ол адамдарды өз туғанындай қабылдаған қазақтарға алғыс айту күні ретінде атап өту әділетті болар еді. Бұл күн бізді бұрынғыдан да гөрі жақындастыра түспек. Бұл күн мейірімділіктің, бүкіл қазақстандықтардың бір-біріне деген достығы мен махаббатының жаркын мерекесі бола алар еді", - деген болатын Назарбаев Ассамблея сессиясында.

Мерекенің басты мақсатының бірі – өскелең ұрпақты достық, бір-біріне деген құрмет пен толеранттылыққа, отансүйгіштікке тәрбиелеу, Қазақстанда ұлтаралық келісім мен ұлтаралық қарым-қатынасты нығайту.

МЕРЕКЕСІ ҚАЛАЙ, ҚАШАН, ҚАЙДА ПАЙДА БОЛҒАНДЫҒЫ ЖАЙЛЫ СІЗ БІЛЕСІЗ БЕ?

Бұл мерекенің шығу тарихы өте қызық болған. Алғаш бұл мерекенің пайда болуы Нью – Йорк қаласындағы 1857 жылғы көтерілiспен тығыз байланысты. Бұл көтерілiске тiгiн шеберханалары мен аяқ киiм фабрикаларындағы жұмыс iстейтiн әйел адамдары шыққан.

Олардың бұл көтерілiске шығу мақсаты – жұмыс уақытын қысқартып, жоғары жалақыға қол жеткiзу едi. Уақыт өте келе бұл мереке 1911 жылы 19 наурызда Австрия, Дания, Германия және Швейцария елдерiнде аталып өткен. Ал 1912 жылы 12 мамырда тойланды. 1965 жылы Кеңес Одағы кезiнде 8 – наурыз мерекелiк күн ретiнде белгiленiп, күнтізбеге енгізілді. Қазiргi кезде бұл күн әр елде әр түрлi атаумен аталып өтiледi. Қазақстан, Әзірбайжан, Грузия, Қырғыстан, Молдава, Тәжікстан, Түрікменстан, Украина, Беларусия елдерінде – «Халықаралық әйелдер күні» болып тойланса, Өзбекстан мен АҚШ елінде — «Аналар күні», Францияда — «Әжелер күні», Жапонияда — «Қыздар күні», Арменияда – «Сұлулық пен аналар» күні болып тойланып өтіледі.

Қадірлі де, құрметті әжелерімізді, ардақты да аяулы аналарымызды, сүйікмді де сұлу әпкелерімізді, барлық қыз – келіншектерді келе жатқан 8 – наурыз Халықаралық әйелдер күнімен құттықтаймыз!!!

Сіз білесіз бе?

ӘЛЕМНІҢ АҚЫМАҚ ЗАҢДАРЫ

8-наурыз Халықаралық қыз келіншектер күні. Мереке қарсаңында біз де ғаламтор бетінен әлем халықтарының әйелдер жайлы заңдарын жинақтаған едік.

- Германияда әйелінің саусағын шанышқы ретінде пайдалануға заңмен тыйым салынған.
- Испанияда темекі шекпейтін қыз косметиканы 90 пайыз жеңілдікпен алады.
- Австралияда тұрмыстағы әйелдердің басын айына бір реттен көп жууына тыйым салынған.
- Үндістанда әйелдермен саясат туралы әңгімелесуге болмайды.
- Қытайда әйелі өзінің туған сіңлісімен көңіл қосқан күйеуін «сүндетке отырғызуға» құқылы.
- Австралияда жұмыртқа қуырып тұрған әйелін сүюге тыйым салынған.
- Бразилияда еркектерге итін әйелінің атымен атауға болмайды.
- Англияда жүкті әйелдерге көшенің кез-келген жерін әжетхана ретінде пайдалануына болады, тіпті, полицияның бас киімін де.
- Индонезияда кез келген әйел өзінің телефондағы әңгімесін тыңдап қойған адамның құлағын күйдіре алады.
- Үндістанда күйеуінен алданған әйел оны өлтіре алмайды.
- Үндістанда әйел адамға бір уақытта 5 қошеметтен артық айтуға тыйым салынады.
- Қытайда өзге әйелге көз салған күйеулердің киімдерін өртеп жіберуге рұқсат берілген.

ШЫҢҒЫСХАННЫҢ ҚЫЗ ТӘРБИЕСІНДЕГІ ҚАҒИДАЛАРЫ

Моңғолдардың ұлы билеушісі Шыңғысханның (1155-1227) ержүрек ұлдарының даңқты ерліктері жайлы аңыз-әпсаналарды тарихи еңбектер мен зерттеулерден көптеп оқыған шығарсыз. Ал, атақты патшадан өрбіген қыздар жайлы не білесіз?

Шыңғысханның жарты әлемді жаулаған ұлы державаның негізін салуында ұлдарымен қатар қыздарының да саяси рөлі орасан зор болды. Ол қыздарын көршілес мемлекеттердің билеушілеріне ұзатуға бейім болған. Бірақ, ұлы ханның болашақ күйеу балаларына қоятын талап-тілектері тым қатаң еді. Шыңғыс әулетіне күйеу бала болуға үміткер билеуші өзінің оған дейін үйленген барлық әйелдерінен ажырасуға тиіс болды. Осылайша, Шыңғысхан өз қыздарының көршілес елдердегі тақ таласында салмақты үміткер болып қалатынын түсінген.

Құдалық жамы бітіп, неке қиылып болған соң билеушілер әскер басында майдан даласына аттанған. Алайда, билеушілер ол соғыстардан тірі шықпаған, біріжау қолынан ажал құшса, ал бірін - өз оққағарлары жер жастандырған (әрине, Ұлы ханның пәрменімен). Дәл осындай құйтырқы саясаттың себебімен елдегі барша билік Шыңғысхан қыздарының қолына өтіп отырған.

Жылнамашылардың жазуынша, Ұлы ханның өлер шағында оның қыздары Сары теңізден Каспий теңізіне дейінгі ұлан-ғайыр атырапта билік жүргізген деседі...

ғаламтор материалдары негізінде дайындаған: Әсел ӘЗІМХАН

Ясауи университеті
УНИВЕРСИТЕТ СТУДЕНТТЕРІНІҢ ҮНІ
Газет 1995 жылдан шыға бастады
Меншік иесі: Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті
Редактор: Жанар БЕЙСЕНБАЕВА

Қоғаммен байланыс бөлімі:
Бекжігіт СЕРДӘЛІ
aksari@mail.ru
Тілшілер:
Эльмира АРТЫҚБАЕВА
elmira_artykbaeva@mail.ru
Сүлеймен ДОҒАН
dgn_s8@hotmail.com
Дизайнер:
Мұрат ШАХАНБАЕВ
Фото маманы: Мұхамедәлі ШЕРІ

Редакция оқырман хаттарына жауап бермейді және кері қайтарылмайды. Редакцияға жолданған хаттар 1,5 машинкалық беттен аспауы тиіс. Автордың пікірі, мақалалары, ашық хаттары мен үндеулері редакцияның көзқарасын білдірмейді. Кейбір суреттер интернеттен алынды

Газетті есепке қою туралы
№11180-Г куәлікті 2010 жылы 4 қазанда Қазақстан Республикасының Байланыс және ақпарат министрлігі берген.

2019 жылдың қаңтарынан бастап « Ясауи университеті» газеті электрондық және интернет форматында шығарыла бастады.

Редакция мекен-жайы: 161200, ОҚО, Түркістан қаласы, Б.Саттарханов № 29, бас оқу ғимараты 601-кабинет. **Байланыс телефоны:** 8 /72533/ 6-38-13, ішкі (1020) **Эл.пошта:** a.yassaui@mail.ru